

Den 28. september 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af den sikrede institution Sønderbro den 19. november 2009

OPFØLGNING

J.nr. 2009-3518-061/ATG3

Indholdsfortegnelse

Ad 2.	Generelt om Sønderbro	2
Ad 3.2.7.	Motionsrum	2
Ad 3.2.8.	Male- og keramikværksted	3
Ad 3.3.2.	Tv- og opholdsstue	3
Ad 3.3.7.	Personalerum	3
Ad 3.3.8.	Skolestue	4
Ad 3.6.	Samlet bedømmelse af de bygningsmæssige forhold	4
Ad 4.2.	Det samlede antal pladser i de sikrede afdelinger/institutioner	5
Ad 5.	Beskæftigelse og undervisning – lomme-/arbejdspenge.....	5
Ad 6.	Fritidsaktiviteter og fællesskab	8
Ad 7.1.	Besøg.....	10
Ad 7.2.	Telefonering	14
Ad 8.	Euforiserende stoffer	14
Ad 8.1.	Medicinhåndtering	16
Ad 9.	Vold.....	16
Ad 10.	Personaleforhold.....	19
Ad 11.	Tilsyn.....	20
	Opfølgning	20
	Underretning	21

Den 11. januar 2011 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 19. november 2009 af Den socialpædagogiske døgninstitution Sønderbro (herefter Sønderbro). I rapporten bad jeg Sønderbro og Københavns Kommune om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold. Jeg bad om at disse oplysninger mv. blev sendt til mig gennem Socialministeriet som jeg også bad om en udtalelse.

Jeg har i den anledning modtaget Københavns Kommunes brev af 28. februar 2011 med bilag. Brevet er udarbejdet i samarbejde med Sønderbro. Jeg modtog kommunens brev af 28. februar 2011 sammen med Socialministeriets bemærkninger til den endelige rapport den 30. juni 2011.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad 2. Generelt om Sønderbro

Jeg bad Sønderbro om nærmere oplysninger om antallet af anbringelser og den gennemsnitlige opholdstid på Sønderbros sikrede afdelinger for 2008 og 2009. Jeg bad også om tilsvarende oplysninger for 1. halvår af 2010 hvis dette var muligt.

Sønderbro har oplyst at der i 2008 var 112 anbringelser, i 2009 var antallet 115 og i 1. halvår af 2010 var antallet 66. Den gennemsnitlige opholdstid var i 2008 51,6 dage, i 2009 59,5 dage og i 1. halvår af 2010 58,7 dage.

Socialministeriet har bemærket at den gennemsnitlige opholdstid på alle sikrede institutioner – ifølge statistikken fra Danske Regioner – i 2008 var 53 dage, i 2009 61 dage og i 2010 59 dage.

Dette har jeg noteret mig.

Ad 3.2.7. Motionsrum

I min rapport gik jeg ud fra at vandskaden i motionsrummet var blevet udbedret siden inspektionen, men jeg bad for en god ordens skyld Sønderbro om oplysning herom.

Kommunen har oplyst at vandskaden er blevet udbedret.

Dette har jeg noteret mig.

Ad 3.2.8. Male- og keramikværksted

Jeg gik også ud fra at vandskaden i male- og keramikværkstedet var blevet udbedret siden inspektionen, og at keramikværkstedet på ny var taget i brug. For god ordens skyld bad jeg Sønderbro om oplysning herom.

Kommunen har oplyst at også denne vandskade er blevet udbedret.

Dette har jeg noteret mig.

Ad 3.3.2. Tv- og opholdsstue

Jeg gik ud fra at personalet er opmærksom på vedligeholdelsesstandard og får foretaget de nødvendige reparationer/udskiftninger. Jeg gik ud fra at det også omfattede sofaen i afdeling Vest. Jeg oplyste at jeg ikke ville foretage mig mere i den henseende. Jeg bemærkede i tilknytning til denne problematik at jeg har forståelse for at det – på grund af det slid som de unge udsætter møblelementet for – kan være vanskeligt løbende at holde møblelementet i ordentlig stand.

Kommunen har oplyst at personalet er blevet opmærksom på det store slid på møblelementet og løbende foretager nødvendige reparationer eller udskiftninger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 3.3.7. Personalerum

I min rapport gik jeg ud fra at problemerne med skimmelsvamp nu var løst, men jeg bad dog for god ordens skyld Sønderbro om oplysning herom.

Kommunen har oplyst at Sønderbro har fået løst problemerne med skimmelsvamp under medvirken af Arbejdstilsynet og Københavns Ejendomme.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 3.3.8. Skolestue

Jeg bad Sønderbro om nærmere oplysning om hvor mange unge der deltager i undervisningen samtidig.

Kommunen har oplyst at der er 12 unge der undervises samtidig hvis der er 15 unge fordelt på de 3 afdelinger. Det skyldes at alle unge undervises hver dag bortset fra 1 ung pr. afdeling som har hjemmedag. Den interne skole rådede på tidspunktet for kommunens udtalelse over 2 undervisningslokaler – 1 på ca. 25 m² og 1 på ca. 8 m². Derudover anvendes de eksisterende værkstedsfaciliteter på afdelingerne og en række ubrugte lokaler på 1. sal over administrationsbygningen som skulle have været brugt til en udvidelse af antallet af pladser på Sønderbro. Udvidelsen er ikke blevet realiseret.

Undervisningslokalerne er yderligere beskrevet i Københavns Kommunes handleplan for Sønderbro vedrørende færre rømninger og bedre sikkerhed for personalet. Handleplanen er udarbejdet den 22. december 2010 og nærmere beskrevet nedenfor under pkt. 9. Under punktet realisering i handleplanen står der følgende om undervisningslokalerne:

”Der er i december 2010 taget skridt til at etablere et større område på 1. sal i administrationsbygningen til undervisningscenter, med mulighed for undervisning, uddannelse og værksteder. Der bliver 6 lokaler, som supplerer de 2 allerede eksisterende skolelokaler, samt et lokale tilknyttet udearealerne.

Der bliver istandsat og monteret, således at skolelokalerne fungerer på et tidsvarende niveau. Der er et par mindre lokaler til eneundervisning, eller undervisning i små hold, ligesom der er store lokaler, som kan bruges til egentlig 'klasseundervisning'”.

Jeg har noteret mig det oplyste. Spørgsmålet om undervisningen på Sønderbro er behandlet under pkt. 5. hvortil jeg henviser.

Ad 3.6. Samlet bedømmelse af de bygningsmæssige forhold

Jeg bad Sønderbro og Københavns Kommune om at underrette mig om status på den afklaring og udbedring af de bygningsmæssige forhold (bl.a. kulde, træk og dårligt indeklima) som Sønderbro var i dialog med Arbejdstilsynet om.

Kommunen har oplyst at Arbejdstilsynet i starten af november 2010 har fået besked om opfyldelse af påbuddet vedrørende kulde og træk fra Sønderbros arbejdsmiljørådgiver fra Arbejdsmiljø København. Kommunen har desuden oplyst at der stadig foregår reparation af småskader, ligesom der stadig er problemer med vandindtrængning. Dette arbejde sker i samarbejde med Københavns Ejendomme.

Jeg beder Sønderbro om nærmere oplysninger om omfanget af problemerne med vandindtrængning, herunder hvilke lokaler det drejer sig om, og hvilke tiltag der er gjort og/eller planlægges gjort for at løse problemet.

Ad 4.2. Det samlede antal pladser i de sikrede afdelinger/institutioner

I min rapport redegjorde jeg for en sag jeg havde bedt Socialministeriet om at holde mig underrettet om (mit j.nr. 2007-3346-628). Sagen drejede sig om antallet af pladser i de sikrede afdelinger/institutioner og var foranlediget af en redegørelse som forstanderne på de sikrede institutioner havde sendt til Danske Regioner om dette emne. Jeg afsluttede min sag i et brev af 10. januar 2011, hvori jeg noterede mig Socialministeriets oplysninger i sit brev af 12. oktober 2010. Socialministeriets brev er citeret i min rapport af 11. januar 2011.

Socialministeriet har oplyst at der i 2010 og i starten af 2011 er sket en udbygning af antallet af sikrede pladser. Det samlede antal af sikrede pladser er således steget fra 121 i 2009 til 153 i maj 2011. Udbygningen er sket på baggrund af en stigende efterspørgsel efter pladser i 2007, 2008 og 2009 samt nedsættelsen af den kriminelle lavalder pr. 1. juli 2010. Udbygningen har betydet at der i 2. halvår af 2010 og i starten af 2011 har været ledige pladser i de sikrede afdelinger/institutioner.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 5. Beskæftigelse og undervisning – lomme-/arbejdspenge

Jeg bad Sønderbro om at oplyse i hvilket omfang Sønderbro er i stand til at opfylde de unges efterspørgsel efter undervisning, og om den undervisning der tilbydes de unge, opfylder de lovgivningsmæssige krav.

Jeg bad Københavns Kommune om nærmere at oplyse hvorvidt der nu er indgået en formel aftale med kommunen vedrørende den interne skole. I bekræftende fald bad jeg om en kopi af aftalen. Hvis der ikke var indgået en aftale, bad jeg kommunen om nærmere at redegøre herfor.

Kommunen har oplyst at Københavns Kommunes Socialforvaltning og Børne- og Ungdomsforvaltning har indgået en aftale om etablering af en intern skole på Sønderbro som startede den 1. september 2010. Årsagen var at det skoletilbud der hidtil havde været på Sønderbro, ikke i tilstrækkelig grad opfyldte de lovmæssige krav til fag og antal undervisningstimer.

Kommunen har vedlagt en kopi af en orientering om etablering af den nye interne skole der blev sendt til Socialudvalget og Børne- og Ungdomsudvalget den 5. juli 2010. Det fremgår af orienteringen at det er Socialforvaltningen der har ansvaret for at drive institutionen, mens Børne- og Ungdomsforvaltningen har ansvaret for undervisningsdelen. Efter aftale mellem de to forvaltninger drives skolen af Socialforvaltningen. Orienteringen redegør kort for de krav der stilles i folkeskoleloven med tilhørende bekendtgørelser til undervisningens omfang, indhold og tilrettelæggelse. Derudover indeholder orienteringen en beskrivelse af det skoletilbud som kommunen havde bestemt skulle etableres pr. 1. september 2010.

Kommunen har også vedlagt en orientering om undervisningen på Sønderbro som Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen sendte til Undervisningsministeriet i et brev af 4. november 2010. Forvaltningerne har skrevet følgende til ministeriet:

"Københavns Kommune har opgraderet sit undervisningstilbud til de unge, som er anbragt i kortere eller længere tid på den sikrede døgninstitution Sønderbro. Derfor er der pr. 1. september 2010 etableret en ny undervisningsafdeling på Sønderbro, som drives af Socialforvaltningen.

Undervisningsafdelingen er ledet af en læreruddannet afdelingsleder, ligesom hovedparten af underviserne er læreruddannede. Derudover er der et antal faglærere til undervisning i værkstedsfag. Børne- og Ungdomsforvaltningen fører tilsyn med afdelingen, og der er et tæt samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning København.

Med den nye undervisningsafdeling sikrer vi, at de unge på Sønderbro får det antal undervisningstimer, som de har krav på. For de unge, som er på Sønderbro i kortere tid og f.eks. er anbragt i varetægtsurrogat betyder det, at de får mindst 10 undervisningslektioner eneundervisning pr. uge. Denne del af undervisningen er baseret på Folkeskoleloven, BEK nr. 998 af 16/08/2010 § 23, stk. 1 og 2 og BEK nr. 675 af 26/10/1987.

Mange af de unge har brug for eneundervisning, da de kan være omfattet af et besøgs- og brevforbud, som politiet har udstedt, ligesom mange af dem sidder i samme sag og ikke må kommunikere med hinanden. I de tilfælde, hvor det er muligt, arrangeres undervisningen som holdundervisning, hvor der ved 3 elever på et hold kan undervises i fuldt omfang.

For de unge, som er på Sønderbro i en længere periode, vil der så vidt muligt være tale om holdundervisning. For denne gruppe ydes der undervisning efter Folkeskolelovens § 22, stk. 5 og timetallet er efter gældende regler.

I undervisningstimetallet indgår det, at den unges faglige færdigheder testes ved ankomst til Sønderbro med det formål at afdække den unges niveau og tilrettelægge undervisningen derefter. Hvis den unge ved ankomst til Sønderbro er i gang med et skoleforløb, vil lærerne på Sønderbros interne skole arbejde for at fastholde den unge i det, så den unge kan fortsætte skoleforløbet efter anbringelsen på Sønderbro.

For unge over den undervisningspligtige alder, samarbejdes der med Ungdommens Uddannelsesvejledning i København omkring de unges uddannelsessituation og muligheder for tilbagevenden til ungdomsuddannelse. De unge har mulighed for undervisning og beskæftigelse, som har til formål at forbedre deres muligheder for at være parate til en ungdomsuddannelse, jf. BEK nr. 671 af 21/06/2010 om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv, og BEK nr. 872 af 07/07/2010 om pligt til uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet.

Der etableres et samarbejde med uddannelsesstedet for de unge, som allerede er i et uddannelsesforløb, når de indskrives på Sønderbro, for at sikre sammenhæng og kontinuitet. Eventuelle prøver eller eksaminer som afholdes under den unges ophold, søges gennemført på 'hjemuddannelsesstedet' i det omfang den unge kan få udgangstilladelse til det.

Det er således vores vurdering, at vi med den nye undervisningsafdeling på Sønderbro har sikret, at undervisningen fremadrettet lever op til de gældende regler på området.”

Kommunen har i øvrigt oplyst at der hidtil har manglet lokaler til den interne skole, men at det er løst pr. 1. februar 2011 hvorefter skolens undervisningstid er fra kl. 9 til kl. 15 på alle hverdage.

Det er kommunens opfattelse at Sønderbro er i stand til at opfylde de unges efterspørgsel efter undervisning, og at undervisningen opfylder de lovgivningsmæssige krav.

Jeg har noteret mig oplysningerne om at der siden min inspektion er sket væsentlige ændringer i den undervisning der tilbydes de unge på Sønderbro.

Jeg beder kommunen om at sende mig den eller de tilsynsrapporter som Børne- og Ungdomsforvaltningen – som ifølge det oplyste fører tilsynet med undervisningen i den interne skole på Sønderbro – har udarbejdet siden skolens start den 1. september 2010. Hvis der ikke er foretaget tilsyn, beder jeg kommunen om nærmere at redegøre herfor.

Socialministeriet har oplyst at Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Århus Universitet har undersøgt undervisningen på de sikrede afdelinger. Rapporten "Fra udsat til motiveret" fra maj 2010 viser at undervisningen på de sikrede afdelinger er mangelfuld. Som opfølgning på rapporten har Undervisningsministeriet den 22. oktober 2010 sendt et brev til de regionsråd og kommunalbestyrelser der driver eller fører tilsyn med de sikrede institutioner. I brevet gør ministeriet opmærksom på at kommunalbestyrelsen i den kommune hvor den regionale institution ligger, har ansvaret for at undervisningen på den regionale sikrede institution står mål med folkeskolens undervisning. I brevet gøres der også rede for omfanget af undervisningspligten.

Derudover har Socialministeriet bemærket at der i forbindelse med satspuljeaftalen for 2011-14 permanent er afsat 5 mio. kr. om året til at styrke undervisningen af unge over den undervisningspligtige alder på de sikrede institutioner. Herved gives der mulighed for at undervisningen på de sikrede afdelinger udvides til og med 10. klasse.

Jeg har noteret mig Socialministeriets oplysninger. Jeg beder om at modtage en kopi af det af ministeriet omtalte brev af 22. oktober 2010 fra Undervisningsministeriet til de regionsråd og kommunalbestyrelser der driver eller fører tilsyn med de sikrede institutioner.

Ad 6. Fritidsaktiviteter og fællesskab

Jeg bad Sønderbro om nærmere oplysninger om de unges brug af de nævnte fritidsaktiviteter. Jeg bad også om en udtalelse om hvorvidt der er behov for at forbedre de unges beskæftigelses- og fritidsaktiviteter, bl.a. med øgede muligheder for fysisk ud-

foldelse. Jeg bad også Sønderbro om oplysning om hvorvidt de unge må bruge værkstederne i fritiden.

Kommunen har oplyst at de unge har mulighed for at bruge værkstederne i fritiden, og at de i stigende grad gør brug af denne mulighed.

Kommunen har desuden oplyst at det er Sønderbros vurdering at der er behov for at forbedre de unges beskæftigelses- og fritidsaktiviteter, men at det er begrænset af de nuværende bygningsmæssige rammer.

Jeg beder om kommunens bemærkninger til Sønderbros oplysninger om behovet for at forbedre de unges beskæftigelses- og fritidsaktiviteter. Jeg beder kommunen om at komme ind på hvilke muligheder (inden for de bygningsmæssige rammer) der er for at forbedre de unges beskæftigelses- og fritidsaktiviteter.

Jeg bad om en udtalelse fra Sønderbro om på hvilken måde Sønderbro sikrer en indflydelsesgivende dialog mellem de unge, medarbejderne og ledelsen.

Kommunen har oplyst at Sønderbro holder ungemøder for at sikre en indflydelsesgivende dialog mellem de unge, medarbejderne og ledelsen. Forslag fra ungemøderne videregives til personalemøderne, og efterfølgende er der en dialog med de unge om mulighederne for at gennemføre deres forslag.

Revas ApS har i tilsynsrapporten for 2009 beskrevet et ungemøde (dog kaldet børnemøde og husmøde i tilsynsrapporten) således:

”Der afholdes ugentlige børnemøder. Vi overværede et børnemøde på en af afdelingerne. Her oplevede vi, at de unge havde mulighed for at fremkomme med eksempelvis kritik af forholdene. Husmødet blev afviklet i en god atmosfære, og vi fornemmede, at der var tale om en gensidig respektfuld omgangstone børn og voksne imellem.”

På baggrund af oplysningerne fra tilsynsrapporten fra 2009 går jeg ud fra at der ugentligt holdes ungemøder på alle afdelingerne. Jeg foretager mig ikke yderligere vedrørende dette punkt.

Ad 7.1. Besøg

Jeg bad Sønderbro om at oplyse hvorvidt – og i givet fald hvordan – Sønderbro indhenter oplysninger om den besøgendes eventuelle strafferetlige forhold, herunder eventuelle verserende sager.

Kommunen har oplyst at Sønderbro ikke umiddelbart indhenter yderligere oplysninger om de besøgende end hvad der allerede er oplyst ved anbringelsen.

Jeg kan til orientering for Sønderbro oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion den 6. oktober 2005 af Den sikrede institution Bakkegården – hovedsageligt i opfølgingsrapport nr. 3 af 8. september 2010 og opfølgingsrapport nr. 4 af 24. maj 2011 – har beskæftiget mig med spørgsmålet om indhentelse af oplysninger om besøgendes eventuelle strafferetlige forhold, herunder eventuelle verserende straffesager.

I opfølgingsrapport nr. 3 af 8. september 2010 står følgende:

”Socialministeriet har anført følgende:

’Med henblik på at forebygge skadelige påvirkninger hos de anbragte unge, kan der være behov for at indhente oplysninger om besøgende hos politiet, hvorefter institutionen kan vurdere, om der skal gives tilladelse til besøg.

Socialministeriet er enig i, at det ikke er hensigtsmæssigt, at der automatisk indhentes oplysninger om besøgende til børn og unge på sikrede afdelinger. Det er ministeriets opfattelse, at det må bero på en konkret vurdering om, hvornår der skal indhentes oplysninger om en besøgende, samt hvad der skal indhentes oplysninger om’.

Jeg er enig med Socialministeriet i at det i nogle tilfælde – uanset om vilkåret om besøgs- og brevkontrol er ophævet – kan være behov for at indhente oplysninger om besøgende hos politiet. Efter min opfattelse vil der i visse tilfælde være en egentlig pligt for Bakkegården til at indhente sådanne oplysninger.”

I opfølgingsrapport nr. 4 af 24. maj 2011 skrev jeg følgende:

”Det/de problem(er) om institutionens indhentelse af oplysninger hos politiet om strafferetlige forhold i forbindelse med institutionens stillingtagen til besøg fra den unges netværk som jeg har rejst i forbindelse med opfølgningen af inspektionen af Bakkegården, har betydning for alle de sikrede institutioner. (...)

Jeg vil på den baggrund overveje at rejse spørgsmålet mere generelt over for Socialministeriet, og jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål i relation til inspektionen af Bakkegården.”

Idet jeg henviser til det som jeg har oplyst ovenfor, foretager jeg mig heller ikke mere vedrørende dette spørgsmål i relation til inspektionen af Sønderbro.

Jeg bad også Sønderbro om nærmere oplysninger om Sønderbros sagsbehandling, herunder i hvilket omfang en afgørelse om afslag på besøgstilladelse meddeles parterne i (besøgs)sagen skriftligt, gerne uddybet med eksempler. Med parterne sigtede jeg både til den unge og den der har søgt om besøgstilladelse.

Kommunen har oplyst at ca. 80 pct. af de unge har besøgs- og brevforbud og derfor kun får besøg af deres forsvarer og sagsbehandler. I nogle tilfælde tager politiet konkret stilling til besøgsønsker som Sønderbro hjælper de unge med at formulere. Det drejer sig typisk om forældre og andre pårørende. Hvis politiet giver afslag på et besøgsønske, meddeler Sønderbro dette mundtligt til parterne. Sønderbro oplever ikke at politiet giver skriftlige afslag på besøg i forbindelse med besøgs- og brevkontrol.

Alle har principielt mulighed for at besøge de unge der ikke har besøgs- og brevkontrol. Forældre er altid velkomne, personer under 18 år skal have tilladelse af deres forældre, og børn under 15 år må kun komme sammen med en voksen. Unge der tidligere har været anbragt på Sønderbro, må principielt ikke komme på besøg på afdelingerne.

Under besøg sker det ganske sjældent at en gæst ikke overholder den underskrevne besøgsorden og derfor bliver bedt om at forlade Sønderbro øjeblikkeligt. Det drejer sig f.eks. om besøgende som forsøger at smugle mobiltelefoner eller hash med ind til de unge på afdelingerne. Sønderbro vurderer i det enkelte tilfælde om gæsten kan vende tilbage efter nogle dage, eller om der er tale om et længerevarende fremmødeforbud. Kommunen har oplyst at socialforvaltningen er blevet opmærksom på at en sådan afgørelse meddeles mundtligt uden vejledning om at personen kan bede om at få en skriftlig begrundelse for afgørelsen. Socialforvaltningen vil sørge for at Sønderbro ændrer praksis på dette område, så forvaltningslovens regler overholdes i forbindelse med fremmødeforbud.

Socialministeriet har oplyst at ministeriet er enig med Københavns Kommune i at afslag på besøg skal tilbydes skriftligt både til den besøgende og det anbragte barn eller unge der ønsker at modtage besøget.

Jeg har noteret mig at kommunen vil sørge for at forvaltningslovens regler i fremtiden bliver overholdt i forbindelse med afslag på besøg. Jeg går ud fra at kommunen har fulgt op på dette over for Sønderbro.

Derudover har kommunen tilkendegivet at den ønsker at gå i dialog med Folketingets Ombudsmand om i hvilket omfang Sønderbro kan opstille regler for de besøgende, og hvordan reglerne i så fald skal administreres.

Socialministeriet har bemærket at kommunalbestyrelsen under hensyntagen til barnet eller den unges bedste skal sørge for at forbindelsen mellem barnet eller den unge og forældrene eller netværket holdes ved lige. Det følger af § 71, stk. 1, 2. pkt. i service-loven. Ifølge servicelovens § 71, stk. 2, skal kommunalbestyrelsen om fornødent træffe afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværet og kontakten mellem barnet eller den unge og familie og netværk.

Anbringelsesstedet kan i enkeltstående tilfælde – og hvis anbringelsesstedet finder det nødvendigt – forhindre samvær eller kontakt hvis det er påkrævet af hensyn til orden og sikkerhed eller formålet med anbringelsen. Det kan for eksempel være tilfælde hvor den besøgende møder op og er synligt påvirket, eller den besøgende forsøger at smugle mobiltelefoner, alkohol eller euforiserende stoffer ind på afdelingen.

Socialministeriet har oplyst at anbringelsesstedet med udgangspunkt i det såkaldte anstaltsforhold kan fastsætte regler om hvordan og hvornår besøgene kan afvikles.

Reglerne bør være tilgængelige både for de anbragte unge og de besøgende. Over for de unge der efter reglerne i retsplejeloven er anbragt i sikrede afdelinger i varetægtssurrogat, kan politiet – hvor hensyn til efterforskningen gør det påkrævet – modsætte sig at den unge modtager besøg.

Jeg kan oplyse at anstaltsforholdet går ud på at en institution kan fastsætte almindelige forskrifter for brugernes adfærd på institutionens område for at sikre institutionens overordnede funktion. Når en institutions eksistens er forudsat i lovgivningen, antages det at der i denne forudsætning ligger tilstrækkelig hjemmel til at fastsætte de regler og træffe de konkrete beslutninger vedrørende brugernes forhold der er nødvendige

for at få institutionen til at fungere. Det er imidlertid en forudsætning for at der kan foretages et indgreb, at det er nødvendigt ud fra institutionens formål, og at der ikke findes andre, mindre indgribende midler. Anstaltsforholdet udgør på den måde den nødvendige hjemmel til at fastsætte regler og træffe beslutninger over for brugerne.

Jeg bemærker desuden at Socialministeriet i 2011 har udarbejdet en vejledning om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet. Vejledningen har fundet anvendelse fra 25. februar 2011. I indledningen til vejledningen er det nævnt at den primært beskæftiger sig med målgruppen "udsatte" børn og unge hvilket omfatter børn og unge der er anbragt på baggrund af sociale årsager eller som følge af kriminalitet, herunder ungdomssanktion eller varetægtssurrogat. I vejledningens pkt. 76 står der bl.a. følgende om besøgsregler:

"Et anbringelsessteds regler om besøg, der generelt afskærer barnets eller den unges mulighed for at modtage besøg af slægtninge, venner eller kærester, er ikke i overensstemmelse med den sociale lovgivning.

Anbringelsesstedet kan dog i kraft af såkaldte anstaltsforhold fastsætte nærmere retningslinjer for den praktiske afvikling af besøget, fx hvornår på dagen, der må modtages besøg. Ligeledes kan anbringelsesstedet bortvise personer, der i deres opførsel klart overskrider husreglerne. Anbringelsesstedet vil ligeledes i kraft af anstaltsforhold i enkeltstående situationer kunne forhindre samvær eller kontakt, hvis det er påkrævet af hensyn til orden og sikkerhed, fx hvis de pårørende møder op i stærkt påvirket tilstand, jf. vejledningens punkt 21. Anbringelsesstedet kan dog ikke permanent træffe afgørelse om, at afskære barnets eller den unges kontakt til specifikke personer i netværket."

Som det fremgår af Socialministeriets oplysninger og den vejledning Socialministeriet har lavet, kan et anbringelsessted fastsætte regler for hvordan og hvornår besøg kan afvikles ud fra anstaltsforholdet.

Sønderbro kan – og bør efter min opfattelse også i et vist omfang – opstille regler for hvordan besøg til de unge afvikles. Jeg har da også noteret mig at Sønderbro har fastsat betingelser for besøg i institutionen i en besøgsaftale. Besøgsaftalen er gengivet i min rapport af 11. januar 2011.

For så vidt angår kommunens ønske om at gå i dialog med Folketingets Ombudsmand om reglerne for besøg og hvordan de skal administreres, henviser jeg til at det efter ombudsmandslovens § 21 er ombudsmandens opgave at bedømme om de

myndigheder der er omfattet af hans kompetence, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldig i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. Jeg foretager mig derfor ikke noget i relation til hvordan reglerne for besøg til de unge på Sønderbro konkret og fremadrettet bør udformes og administreres. Jeg kan dog til inspiration for Sønderbro henvise til Direktoratet for Kriminalforsorgens besøgsvejledning (vejledning nr. 44 af 30. maj 2011) som et eksempel på hvilke regler der er fastsat for besøg, og hvordan reglerne administreres i institutioner hvor der – ligesom på Sønderbro – ikke er fri adgang for alle.

Ad 7.2. Telefonering

Jeg bad Sønderbro om nærmere oplysninger om de unges kontakt til omverdenen i form af telefonsamtaler – herunder om hvem de unge kan ringe op til, og hvordan Sønderbro kontrollerer dette.

Jeg bad også om nærmere oplysninger om institutionens eventuelle praksis for overhøring af de unges samtaler, herunder de unge som ikke har besøgs- og brevkontrol.

Kommunen har oplyst at det altid er personalet som foretager eller modtager opkald. Når der er etableret kontakt og personalet har sikret sig at det er den rigtige person der er ringet op til, videresendes opkaldet til en elevtelefon som ikke kan foretage opkald. Elevtelefonerne er stationære og befinder sig på fællesområder hvor samtaler kan gennemføres uden fremmed overvågning eller indblanding. Hvis den unge har besøgs- og brevforbud, sætter personalet medhør på telefonen hvis politiet kræver det.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 8. Euforiserende stoffer

På baggrund af problemerne med indsmugling og misbrug af især hash på Sønderbros afdelinger, besluttede ledelsen i Københavns Kommunes Center for Udsatte og Kriminalitetstruede Unge i samarbejde med Sønderbros ledelse at rette henvendelse til Københavns Politi om en fornyet dialog og udvikling af samarbejdet om at løse problemet. Kommunen ville desuden på ny overveje personalets muligheder for selv at handle i tilfælde af mistanke om stoffer i afdelingerne. Jeg bad Sønderbro og Københavns Kommune om nærmere oplysninger om hvad der siden er sket på disse punkter.

Socialministeriet har oplyst at der med indførelsen af § 123a i serviceloven i august 2007 er givet lovhjemmel til at undersøge person og opholdsrum efter nærmere angivne regler. Hermed er der givet mulighed for at begrænse at der indsmugles euforiserende stoffer på afdelingerne.

Kommunen har oplyst at Sønderbro efter inspektionen har holdt møde med Københavns Politi om problemerne med især hash på Sønderbros afdelinger. På dette møde blev procedurerne vedrørende samarbejdet gennemgået og bekræftet. Kommunen har også oplyst at den nye magtanvendelsesbekendtgørelse har givet Sønderbros medarbejdere et klarere regelgrundlag i forhold til selv at foretage undersøgelser af værelser ved mistanke om indsmuglet hash. Medarbejderne finder således af og til hash der forsøges indsmuglet via hegnet, og enkelte gange konfiskeres hash i forbindelse med ransagning af et eller flere værelser.

Kommunen har også oplyst at Sønderbro er i gang med projekt Forbehandling af misbrug i samarbejde med Servicestyrelsen og landets øvrige sikrede institutioner. Projektet henvender sig til unge med misbrugsproblemer der sidder i varetægtssurrogat på de sikrede afdelinger, og formålet er at motivere de unge til at modtage efterfølgende behandling mod deres misbrug.

Som jeg har beskrevet i min rapport, oplyste ledelsen på Sønderbro under inspektionen at man af pædagogiske grunde havde fravalgt at foretage personundersøgelser af de unge på Sønderbro. Der kunne forekomme en force majeure situation hvor personalet efter bestemmelserne i magtanvendelsesbekendtgørelsen valgte at foretage en undersøgelse af de unges værelser hvis institutionen ikke kunne få fat i politiet.

Som jeg har forstået kommunens oplysninger, så har Sønderbro ændret sin praksis for hvornår medarbejderne selv foretager undersøgelser af de unges værelser, sådan at det nu ikke kun sker hvis institutionen ikke kan få fat i politiet. For en ordens skyld beder jeg Sønderbro om at bekræfte dette. Jeg beder samtidig Sønderbro om at oplyse om institutionen fortsat af pædagogiske grunde har fravalgt at foretage personundersøgelser af de unge på Sønderbro. Jeg beder også Sønderbro om at oplyse om Sønderbro generelt har oplevet et fald i indsmuglingen og hashrygningen blandt de unge.

I lyset af kommunens oplysninger om at der "enkelte gange konfiskeres hash i forbindelse med ransagning af et eller flere værelser", beder jeg Sønderbro om at oplyse nærmere om hvad institutionen gør med hash der findes hos de unge. Jeg henviser til at institutionens leder eller den der bemyndiges til det, kan træffe afgørelse om tilba-

geholdelse af effekter der findes i barnets eller den unges besiddelse hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Det følger af § 27 i magt-anvendelsesbekendtgørelsen. Magtanvendelsesbekendtgørelsen indeholder ikke regler om konfiskation af de effekter der findes i forbindelse med en undersøgelse.

I det omfang der er udarbejdet skriftlige retningslinjer på området, beder jeg om at modtage en kopi heraf, eventuelt i form af en kopi af referatet fra Sønderbros møde med Københavns Politi – forudsat at der er udarbejdet et referat fra mødet.

Ad 8.1. Medicinhåndtering

Jeg bad Sønderbro om at oplyse om det er rigtigt forstået at speciallægen i psykiatri er på Sønderbro 4 timer om ugen.

Kommunen har oplyst at det er rigtigt forstået.

Det har jeg noteret mig.

Jeg bad også Sønderbro om at oplyse om institutionen har indført en ordning for at sikre at der ikke sker (kan ske) misbrug og omsætning af restmedicin. Jeg henviste i den forbindelse til at det efter min opfattelse – for at undgå eventuel tvivl om hvad der er sket med restmedicin, og deraf følgende uberettigede mistanker – kan være fornuftigt at få en kvittering fra apoteket.

Kommunen har oplyst at Sønderbro med indførelsen af Bosted-systemet har fået fuldstændig kontrol med og registrering af al medicin på Sønderbro. Restmedicin afleveres på apoteket.

Jeg beder Sønderbro om at oplyse om Sønderbro modtager en kvittering fra apoteket når restmedicin afleveres.

Ad 9. Vold

I rapporten fra tilsynet den 19. oktober 2009 skrev Revas at det var op til den enkelte medarbejder at vurdere om en episode havde været af en karakter som eventuelt burde politianmeldes. Tilsynet lagde op til en fornyet ledelsesmæssig udmelding på dette punkt. På baggrund af tilsynets anbefalinger udarbejdede kommunen en handlingsplan (notat af 20. november 2009). Ifølge handlingsplanen tilkendegav forstanderen at

vurderingen af om vold eller trusler om vold skal anmeldes til politiet, altid sker i et samarbejde mellem forstanderen, den enkelte medarbejder, dennes afdelingsleder og sikkerhedsrepræsentanten. Praxis på dette område skulle drøftes på et møde i sikkerhedsudvalget i december 2009. Jeg bad Sønderbro om at oplyse hvad der videre var sket på dette punkt.

Kommunen har gentaget oplysningen om at vurderingen af om vold eller trusler om vold skal anmeldes til politiet, altid sker i et samarbejde mellem forstanderen, den enkelte medarbejder, dennes afdelingsleder og sikkerhedsrepræsentanten. Kommunen har endvidere oplyst at emnet har været drøftet i sikkerhedsudvalget, som efterfølgende har gennemført en spørgeskemaundersøgelse af det psykiske arbejdsmiljø på Sønderbro. Arbejdet foregår i en proces hvor Sønderbro til stadighed bruger afdelingernes arbejdspladsvurderinger som udviklingsgrundlag.

Jeg har noteret mig kommunens oplysninger om hvordan man på Sønderbro beslutter om et forhold skal politianmeldes.

Oplysningerne om hvordan det besluttes om en episode skal anmeldes til politiet, bør fremgå af beredskabsplanen for trusler, voldsepisoder og andre traumatiske hændelser for personalet på Sønderbro. Den ansatte bør kunne frabede sig at der sker en politianmeldelse hvilket også bør fremgå af beredskabsplanen.

Jeg bad Københavns Kommune om at oplyse mig om status for arbejdet med den handleplan som kommunen i et brev af 7. april 2010 havde oplyst der ville blive taget initiativ til at udarbejde med det formål at nedbringe antallet af rømninger. Hvis handleplanen var udarbejdet, bad jeg om at modtage en kopi af den.

Kommunen har oplyst at Sønderbro i starten af 2010 havde en række rømninger fra afdelingerne. Socialforvaltningen besluttede derfor at der sammen med Sønderbro skulle udarbejdes en handleplan for at nedbringe antallet af rømninger. Socialforvaltningen har efterfølgende gennemført en analyse af de seneste erfaringer vedrørende rømninger fra Sønderbros tre sikrede afdelinger. Analysen har dannet grundlag for udarbejdelse af en konkret handleplan med det formål at nedbringe antallet af rømninger. Kommunen har vedlagt handleplanen, som belyser undersøgelsens konklusioner og deraf følgende løsninger. Handleplanen opstiller og beskriver 5 problemstillinger som jeg har opsummeret i det følgende:

1. Hegnskonstruktion

Nogle steder er hegnet omkring Sønderbro let at forcere enten ved at klatre eller springe over det. Andre steder er det muligt at rømme ved at udefrakommende klipper hul i hegnet. Ind- og udgangen fra det sikrede indhegnede område foregår i det åbne opholdsareal hvilket gør det let for en ung at komme ud ved magt. En gitterlåge har været anvendt til rømning efter at de unge havde tilegnet sig en "standardnøgle" fra en medarbejder.

2. Sikre færdselsregler og rutiner på udearealerne

Det skyldes at der er sket rømninger når flere unge utilsigtet har befundet sig på samme sted, f.eks. på udearealerne.

3. Håndteringen af den enkelte unge

Der er tilsyneladende ikke tilstrækkeligt formaliserede rutiner i forbindelse med at sikre de unges omsorg ved indskrivning, bl.a. på grund af manglende udredning.

4. Personalets kompetencer

Sønderbro tilbyder medarbejderne en intern introduktionsuddannelse, men det er uvist hvorvidt denne uddannelse i tilstrækkelig grad ruste medarbejderne til at praktisere i institutionens miljø.

5. Skole- og uddannelses tilbud

Sønderbro kan ved at tilbyde de unge et forbedret og meningsgivende skoletilbud øge dets attraktion og derved modvirke rømninger.

For hvert punkt er det udførligt beskrevet hvilke handlinger der skal foretages, en tidsplan for implementeringen og en opsummering af hvor langt man er i realiseringen.

Jeg har noteret mig kommunens oplysninger i handleplanen om indsatsen for at nedbringe antallet af rømninger fra Sønderbro. Jeg beder Sønderbro om at oplyse om Sønderbro på baggrund af de forskellige tiltag der er gjort, har oplevet et fald i antallet af rømninger.

Jeg bad også kommunen om at oplyse på hvilken måde kommunen følger med i omfanget af vold på Sønderbro.

Kommunen har oplyst at Socialforvaltningen løbende følger med i og drøfter hændelser og erfaringer fra Sønderbro vedrørende vold og tilsvarende vanskeligheder i ar-

bejdet med de anbragte børn og unge. Dette sker via flere kanaler i form af konkrete indberetninger fra institutionens ledelse, tilsynet med magtanvendelser og via sikkerhedsorganisationen.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Socialministeriet har oplyst at der i forbindelse med de nye regler om magtanvendelse vedrørende bl.a. tilbageholdelse og fastholdelse afholdes i alt 34 kursusforløb over hele landet som bl.a. berører:

- hvordan man i praksis kan arbejde med magtanvendelser og håndtere de udfordringer der altid vil opstå i det pædagogiske arbejde med udsatte børn og unge
- hvordan man i praksis kan forebygge magtanvendelser
- hvordan forståelsen for bestemmelserne om magtanvendelse i praksis kan implementeres i institutioner og opholdssteder.

Medarbejdere på sikrede institutioner vil også kunne deltage i disse kurser.

Derudover har Socialministeriet oplyst at der vil blive udarbejdet en vejledning til bekendtgørelsen om magtanvendelse som suppleres med en interaktiv hjemmeside med praktiske eksempler på brug af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Hjemmesiden findes på <http://www.servicestyrelsen.dk/omsorgogmagt>.

Jeg er bekendt med at Socialministeriet i 2011 har udarbejdet en vejledning om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet (se også ovenfor under pkt. 7.1). Vejledningen findes på servicestyrelsens hjemmeside (www.servicestyrelsen.dk/omsorgogmagt). Jeg går ud fra at det er den vejledning Socialministeriet henviser til. For en god ordens skyld beder jeg Socialministeriet om at bekræfte dette.

Ad 10. Personaleforhold

Jeg bad Sønderbro om oplysninger om personalegennemstrømningen for perioden 1. januar til 1. november 2010.

Kommunen har oplyst at der har været fastansatte medarbejdere der er fratrukket deres stillinger på Sønderbro i perioden fra den 1. januar til 1. november 2010. Personalegennemstrømningen har været på 15 pct.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 11. Tilsyn

Jeg bad Københavns Kommune om oplysninger om kommunens tilsyn med Sønderbro i 2010, herunder om kommunen selv ville udføre/agtete at udføre tilsynet. I givet fald bad jeg kommunen om at oplyse hvordan tilsynet er indrettet – herunder om tilsynet foretages af medarbejdere i Socialforvaltningen – og hvordan kommunen, i givet fald, sikrer tilsynets uvildighed.

Kommunen har oplyst at det private firma Revas ApS på Socialforvaltningens vegne udfører tilsynet efter retssikkerhedslovens §§ 15 og 16 med bl.a. døgninstitutioner for børn og unge som drives af Socialforvaltningen, herunder Sønderbro. Kommunen har vedlagt en kopi af den seneste tilsynsrapport for 2010.

Kommunen har også oplyst at tilsynet og administrationen vedrørende magtanvendelse efter magtanvendelsesbekendtgørelsen over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet, er placeret i Drifts- og udviklingskontoret for børn og familier i Socialforvaltningen. Tilsynet og myndighedsudøvelsen er organiseret efter bestemmelserne i magtanvendelsesbekendtgørelsens kapitel 6.

Socialministeriet har bemærket at det ikke er den del af Socialforvaltningen der træffer afgørelse om anbringelse af det enkelte barn eller ung og fører tilsyn med det enkelte barn eller ung, som fører tilsyn med Sønderbro. Tilsynet og administrationen vedrørende magtanvendelse hører under Drifts- og udviklingskontoret for børn og familier i Socialforvaltningen, men er placeret i det private firma Revas ApS. Socialministeriet mener at tilsynets uvildighed med denne organisering er sikret.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Opfølgning

Jeg beder om at Sønderbro og Københavns Kommune sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om ovenfor, gennem Socialministeriet hvis oplysninger og eventuelle bemærkninger jeg ligeledes beder om.

Underretning

Denne rapport sendes til Sønderbro, Københavns Kommune, Folketingets Retsudvalg, Tilsynet i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, Socialministeriet og de unge i institutionen.

Jens Møller

Direktør
